

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Fırat University Journal of Social Science
Cilt: 19, Sayı: 1, Sayfa: 209-221, ELAZIĞ-2009

BATI ANADOLU'DA GERÇEKLEŞTİRİLEN YUNAN MEZALİMİ HAKKINDA YÜZBAŞI İSMAİL HAKKI EFENDİ TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ ASKERÎ BİR RAPOR

*A Military Report Prepared By Captain Ismail Hakki Efendi About
the Grek Atrocities in the Western Anatolia*

Zafer ÇAKMAK*

Özet

İzmir–Burhaniye ve Balatçık–Söke demiryolu hattı boyunca Yunanlılar tarafından yapılan mezalimi bizzat görmek isteyen, içerisinde yerli ve yabancıların bulunduğu bir heyet, 15 Ekim 1922 tarihinde İzmir’den hareket etmiştir. Bu heyete, İzmir Mevki Komutanlığı Karargâhı’nda görevli Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi refakat etmiştir. Heyetin, Batı Anadolu’da Yunan mezalimine uğramış köy, kasaba ve şehirlere yaptığı seyahatin sona ermesinden sonra, Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi tarafından, bu seyahat hakkında bir rapor hazırlanmıştır. Bu çalışma, Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi tarafından hazırlanmış olan raporun transkribe edilmiş halidir.

Anahtar Kelimeler: Yunan, Mezalim, Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi, Batı Anadolu, Rapor.

Abstract

A commission including both local people and foreigners who wanted to see the Greek atrocities done throughout the railway from Izmir-Burhaniye to Balatçık-Söke came to move from Izmir on October 15, 1922. Captain Ismail Hakki Efendi, an officer in charge in the Quarterage of Izmir District Command accompanied this commission. After the visit of the commission to the villages, townships, cities which was subject to the Greek atrocities, a report was prepared about this visit. This study is a transcribed version of the report prepared by Ismail Hakki Efendi.

Key Words: Greek, Atrocity, Captain Ismail Hakki Efendi, Western Anatolia, Report

* Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ELAZIĞ, zcakmak@firat.edu.tr.

Giriş

15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgaliyle başlayan Yunan mezalimi, kısa sürede Batı Anadolu'nun tamamında kendisini hissettirmiştir. Yunan ordusunun işgal ettiği yerlerde yaşayan Türklere, Yunan askerleri ve onlarla birlikte hareket eden yerli Rumlar müthiş bir zulüm, vahşet ve katliam uygulamışlardır.¹ Batı Anadolu'nun Yunan işgaline uğrayan bütün köy, kasaba ve şehirleri bu mezalimden nasibini almıştır. Yunan işgaline uğrayan bu yerlerde toplu katliam yapmak, adam öldürmek, işkence yapmak, çocuk yaştaki kızlara ya da ihtiyar kadınlara tecavüz etmek, ayrıca camileri, evleri, iş yerlerini, tarlaları yağmalamak, hayvanları telef etmek Yunan askerleri ve yerli Rumlar için sıradan olaylar haline gelmiştir.²

Yunanlıların ve yerli Rumların, Batı Anadolu'nun işgali sırasında gerçekleştirmiş oldukları mezalim, tahkik ve tespit edilmeye çalışılmıştır. Muhtelif zamanlarda yerli-yabancı heyet ve kişilerce yapılan tahkikatlar sırasında tutulan tutanaklar, tahkikatların sonucunda hazırlanan raporlar Yunan işgal siyasetine ışık tutacak bilgileri içermektedir. Yunan mezaliminin tespiti bağlamında değerlendirilmesi gereken en önemli tahkikat, şüphesiz Amiral Bristol başkanlığında oluşturulan Müttefiklerarası Tahkik Heyeti'nin incelemeleri ve hazırlamış olduğu rapordur. Bu raporda Yunanlılar, yaptıkları mezalimden dolayı suçlu ve sorumlu bulunmuşlardır.³

Batı Anadolu'da 1919–1922 yılları arasında Yunan işgali altında bulunan yerlerde Türklerin maruz kaldığı mezalimi belgeleyen Müttefiklerarası Tahkik Heyeti'nin raporundan başka raporlar da vardır. Bu raporların bir kısmı yayımlanmış bir kısmı ise henüz yayımlanmamıştır. Yunan mezalimini bütün açıklığı ile ortaya koyan ancak tam metni yayımlanmamış olan önemli raporlardan biri de Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi tarafından hazırlanan ve “*İzmir Büyük Yangını, Aydın, Nazilli, Burhaniye, Söke Mıntıkasında Vukû'a Getirilen Yunan Tahrîbât ve Mezâlimi Hakkında İki Kıt'a Rapor*”

¹ Yunan mezalimi hakkında geniş bilgi için bkz., Mustafa Turan, *Yunan Mezalimi (İzmir, Aydın, Manisa, Denizli-1919-1923)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1999. Zafer Çakmak, *İzmir ve Çevresinde Yunan İşgali ve Rum Mezalimi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2007.

² Yunan mezalimi hakkında yayımlanmış resmî belgeler için bkz., *Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi*, II, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara 1996; Talat Yalazan, *Türkiye'de Yunan Vahşet ve Soy Kırımı Girişimi*, I-II, Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı Yayınları, Ankara 1994; Zekeriya Türkmen, *Belgelerle Yunan Mezalimi*, Ocak Yayınları, Ankara 2000.

³ *Türkiye'de Yunan Fecâyiî*, (Yayına Hazırlayanlar: Mustafa Turan, Süleyman Özbek, Zahit Yıldırım), Berikan Yayınevi, Ankara 2003, s. VII.

başlığını taşıyan rapordur. Bu rapor, Yunanlıların Batı Anadolu'da gerçekleştirdiği mezalimi bizzat görmek isteyen, içerisinde yerli ve yabancıların yer aldığı bir heyete refakat eden İzmir Mevki Komutanlığı Karargâhı'nda görevli Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi tarafından 29 Ekim 1922 tarihinde hazırlanmıştır.

Yunanlıların Batı Anadolu'da gerçekleştirdiği mezalimi anlatan bu rapor bugünkü harflere transkribe edilirken, mümkün olduğu kadar, orijinal halinin bozulmamasına dikkat edilmiş; bu yüzden de rapor sadeleştirilmemiştir. Ancak rapor transkribe edilirken imlâ kuralları esas alınmış ve ağır bir transkripsiyon işaretlemesi yoluna da gidilmemiştir.

İzmir Büyük Yangını, Aydın, Nazilli, Burhaniye, Söke Mıntıkasında Vukû'A Getirilen Yunan Tahrîbât Ve Mezâlimi Hakkında İki Kıt'A Rapor

İzmir-Burhaniye ve Balatçık-Söke şimendifer hattı boyunca Yunanlılar tarafından irtikâp edilen mezâlim ve fecâyî'î görmek üzere 15.10.1338'de İzmir'den hareket eden ecnebî ve Türk gazetecileriyle ecnebî zâbitlerinden mürekkep hey'ete refâkat eden Mevki' Kumandanlığı Karârgâhı'ndan Yüzbaşı İsmâ'il Hakkı Efendi'nin hazırladığı rapordur.

İzmir-Burhaniye ve Balatçık-Söke şimendifer hattı boyunca Yunanlılar tarafından irtikâp edilen mezâlimi re'yü'l-ayn görmek üzere 15.10.1338 günü saat 8 evvelde İzmir'den hareket eden ecnebî ve Türk gazetecileri ile ecnebî zâbitlerinden mürekkep hey'et 17.10.1338 günü 2,30 sâ'at sonrada İzmir'e avdet etmiştir. Hey'et ber-vech-i âti zevâtan ibâret idi:

Ernest Renan Torpidosu'ndan Fransız Mülâzımı Mösyö Vetebyard,
Fransız Bahriye Yüzbaşısı Mösyö Bonarandi,
Deba gazetesi nâmına Mösyö Jorjdu,
İsviçre'de münteşir Lozan gazetesi muhâbiri Mösyö Alber Sepla (Mûmâ-ileyh aynı zamânda Paradiso Amerikan mektebinin Fransızca mu'allimidir),
Jurnal Ditalya ve Mesacero gazeteleri nâmına Mösyö Filipoci,
Nev York Herald nâmına 219 numaralı Amerika torpidosundan mülâzım Mösyö Peri,
Amerika Mu'âvenet Cemiyeti nâmına Mösyö Burc,
İzmir'de münteşir Ekodü Frans ve Luluva gazeteleri nâmına Mösyö Alfred Dermond, Madam Şınayder ve Matmazel Şınayder,
Sadâ-yı Hak gazetesi nâmına Turgud Bey,
Adana'da münteşir Hayât gazetesi nâmına mezkûr gazete seyyâr muhâbiri Memdûh Rıfkı Bey.

Birinci seyâhatten sonra Ankara'dan İzmir'e gelerek düşman mezâlimini görmeyi ârzû eden Rus sefâreti istihbârât ve matbû'ât hey'eti erkânından ve Pravda ve İzveziya gazeteleri muhâbiri Mösyö Jorj Astahof ile 24.10.1338 târihinde Aydın'a gidilmiş ve 25.10.1338'de İzmir'e avdet edilmiştir.

Düşman Burhaniye'ye kadar hatt-ı güzergâhındaki tekâmül köyleri –bir ikisi müstesnâ olmak üzere– yakmış, köyleri kâmilten yağma ve talan etmiş, ahâlîsinden bir kısmına engizisyon mezâlimini temsilen envâ'-i işkencelerle öldürmüş, kadınlarının ırzına tecâvüz etmiş, nihâyet kaçarken kadınların bir kısmını da berâberinde götürmüştür. Ekser-i mıntıkada yakılan köylerden başka memleketin servetini teşkîl eden zeytinlik ve incir bahçeleri de ihrâk edilmiştir.

İnsanlığın yüz karası olan Yunanlılar ve Rumlar her türlü mezâlimi muntazam bir program dâhilinde tertîp ve icrâ etmiş ve yangını zâbitlerinin emirleriyle evvelce tertîp ederek mu'ayyen sâ'atlerde vücûda getirmişlerdir.

Türk ve Müslümânların zenginlerinden para çekmek için vesîleler ihdâs ederek zavallıları hapsedmek ve bi'l-âhare tehditle paralarını aldıktan sonra ârzû ettiklerini tahliye ve istediklerini nefy veya imhâ eylemek; işkencelerle insan darp etmek; süngü, tüfenk, topuzla birçok masûmların kanını içmek, diri diri insan kuyuya atmak; yakmak bu hûnhârların takîp ettikleri imhâ programı muktezâsından bulunmuştur. Hattâ düşman taht-ı işgâlinde bulunan kasaba ve kurânın eşrâf ve münevverâtını toplayarak kırlara götürmüş, zavallılara kazma kürek vererek mezârlarını kendilerine kazdırdıktan sonra süngü veya kurşunla öldürüp defnetmek gibi vahşetler göstermiştir. Aynı âkıbet-i fecî'eye ma'rûz kalan Nazilli'nin Atça karyesinden bir Türk makinist aldığı üç dört süngü yarasıyla ölü zannedilerek diri diri mezâra gömülmüş ve mezâr üzerindeki hafîf toprak tabakasından bir menfez bularak dışarı çıkıp Menderes'i geçmek suretiyle Yenipazar'a ilticâ ve hükûmetçe Yenipazar hastahânesinde taht-ı tedâvîye alınarak i'âde-i âfiyet etmiş ve bu adam bu sûretle hayâtını kurtarmağa muvaffak olmuştur.

Zulmün envâ'ine şahit olan köylülerin ma'rûz kaldıkları fecâyî' ve mezâlimi lisân-ı söz şöyle anlatırlarken dinleyen herhangi bir şahsın ürpermemesi için kurûn-ı ûlâ ahâlîsinden olması ve bu sırada işbu mezâlimi yapmak için de o insanın devr-i vahşete mensûp bulunması lâzımdır.

Mezâlimin şahidi olan heyet bu hâllerin pek hûnhârâne ve kastî olarak yapıldığında kâmilten müttefik kalmış ve irtikâp edilmiş olan fecâyî'e karşı hepsi nefretlerini izhâr etmişlerdi.

Yalnız hey'et meyânında hiçbir İngiliz'in bulunmaması şâyân-ı dikkattir. Tesâdüfî olarak Amerika konsoloshânesinde gördüğüm bir İngiliz seyahâte iştirâk edeceğini

bendenize iki gün evvel bildirmiş iken sözünü tutmamış ve va'adinden nükûl etmiştir.

Hey'et muhtelif tabî'iyette, muhtelif milliyete mensûp zevâtın ibâret olduğu için mezâlim görüşleri ve kanâ'atleri de tehâlûf etmiştir. Amerikalılar yangının düşman çekilirken veya bidâyet-i işgâlde mi vâki' olduğu gibi tahkîkât-ı ta'mîk ârzûsunu izhâr etmiş, Fransızlar ne zamân olursa olsun mezâlim ve fecâyî'in aynı derece-i nefreti müceb olduğunu nazar-ı dikkate alarak yalnız görmekle iktifâ eylemiş, İtalyan gazetecisi aynı nefreti izhâr eylemekle berâber hükûmetlerinin takîp ettiği siyâset ile Fransız ve Yunan idâreleri arasındaki farkı istimzâç gibi muhtelif ecnebî idârelerinin bıraktığı tesirâtı anlamaya çalışmıştır.

Rus gazetecisi ise esâsen ma'lûm olan Yunan vahşetini görmeye bile lüzûm hissetmeyerek tekrâr hükûmetimizin âğuş-ı şefkatine düşen zavallıların ahvâlini tetkîke hasr-ı mesâ'î eylemiştir.

Devr-i vahşeti ihyâ maksadıyla irtikâp edilen mezâlimden son derece müte'essir olan Fransız yüzbaşısı Türk hakkını ve Türk insanlığını elinden geldiği kadar ve imkân nispetinde müdâfa'a edeceğini ve şahit olduğu mezâlimi her yerde bütün açıklığıyla anlatacağını hey'et huzûrunda va'at ve temîn eylemiştir. Bununla berâber hey'eti teşkîl eden tekâmül zevât Yunan vahşetinde müttefik kalmış ve hakîkati müdâfa'a edeceklerini beyân etmişlerdir.

Her köyü görmeleri teklîf edilen hey'et her yerde aynı mezâlimin aynı sûretle vâki' olduğuna kanâ'at getirerek, "Artık görmeye lüzûm yoktur, çünkü nereye gitssek aynı manzara karşısında kalacağız" gibi bir kanâ'at izhâr etmişlerdir.

Düşman mezâlimine ma'rûz kalan köylerden görülen ve tahkîk edilenler zîrde arz edilmiştir:

Cum'aovası– İstasyon civârındaki tekâmül evler yanmıştır.

Develiköy– Köyün sekenesi kısmen Rum olup köye yerli Rumlar tarafından ateş verilmiş, köy kısmen yanmıştır. Köye â'it çamlık da ihrâk edilmiştir.

Kayas– Bir Hristiyan köyü olup kâmilten yanmıştır.

Konak Boğazı– Bu köy Develiköy İstasyonu ile Kayas İstasyonu arasında on beş hâneli bir Müslümân köyü olup Develi köyü Rumları tarafından bütün eşyâsı ile ihrâk, ahâlîsinden biri çocuk ve mütebâkiyesi kadın ve erkek olmak üzere on üç kişi şehîd edilmiştir.

Tiryanda– Bir istasyon olup yakınındaki Tâhir Bey çiftliği ile ihrâk edilmiştir.

Torbalı– 200 hâneli bir köy olup 87'si yanmıştır. Köy yağma ve tahrîbe uğramış, ırza tecâvüz edilmiştir. Yunanlılar ric'atlarında köyden yirmi beş erkek ve kadını şehîd etmiş, bidâyet-i işgâlden son güne kadar şühedâ miktârı elliye tecâvüz eylemiştir.

Torbalı'ya merbût Çaybaşı, Ahmetli, Kuşçuburun köyleri tamâmen yanmış, Çaybaşı'ndan sekiz, Ahmetli'den altı, Kuşçuburun'dan dört kişi katledilmiştir. Bu nâhiyeye merbût Yeniköy'ün yarısı yakılmış ve yangını Aydın'dan çekilen düşman ikâ etmiştir.

Bu mıntıkada düşman hangara 23 kişi toplayarak hangarla berâber ihrâk etmiştir.

Yine Torbalı'ya merbût Kızılcaköy ve Tulum köyleri işgâl esnâsında “*Türklere hıdmet ediyorsunuz*” bahânesiyle düşman tarafından yakılmıştır.

Cellât İstasyonu– Yandığı gibi istasyon yakınındaki şimendifer me'mûrînine mahsûs on beş hâne de kâmilan yanmış, Cellât'ta eser kalmamıştır.

Belevi– Bu köy Kozpınar İstasyonu'na on beş dakika mesâfededir. Köy her ne kadar yangından masûn kalmış ise de senelerden beri kendilerine komşuluk eden Çayıryonca köyü Rumları köyden biri çocuk, biri erkek ve mütebâkiyesi kadın olmak üzere 32 kişiyi süngüden geçirmişlerdir.

Selçuk– Bu köyün üçte ikisi yanmıştır. Düşman köyden 27 Müslümân'ı kısmen gazyağı dökerek yakmak, kısmen süngü ve kurşunla öldürmek sûretiyle şehît etmiş ve şehîtler bir evin içine konarak üzerlerine hafif toprak tabakası örtülmüştür. Hey'et bu feci' manzaranın hamîli olan eve kadar gitmiş, manzaranın te'essürle şâhidi olan hey'et ta'affünden oda kapısı önünde fazla duramamıştır.

Sultaniye– 50–60 hâneli bir İslâm köyü olup Türklere hıdmet istinâdıyla bidâyet-i işgâlde Yunanlılar tarafından yakılmış, bugün orada hiçbir insan ve hiçbir ev kalmamıştır.

Aziziye– Düşman çekilirken köyün nısfından fazlasını yakmıştır.

Havuççılı– Seksen hâneli bir İslâm köyü olup düşman işgâl-i bidâyetinde yakmış; evvelâ üç, çekilirken iki kişiyi şehît etmiştir. Hattâ zavallılardan bir ihtiyârı kılavuz diye Aziziye'ye kadar getirerek bahçe içinde vurmuşlardır. Köyün zeytinliği ve bir miktâr incir ağacı da yakılmıştır.

Zeytinalan, Köçecili köyleri de bidâyet-i işgâlde düşman tarafından yakılmış, barınacak hiçbir ev kalmamıştır.

Balatçık– İki mahalleli ve dört yüzü mütecâviz hâneli bir köy olup nısfı yanmış, köyde envâ'-i mezâlîm irtikâp, ırza tecâvüz edilmiş, düşman çekilirken köy ahâlîsinden 150'ye karîb Müslümân'ı şehît etmekle son vazîfe-i denâ'etini de ifâ etmiştir. Buradan yüze karîb berâberinde götürdüğü kadından ancak bir kısmı avdet edebilmiş, mütebâkiyesinin hayât ve memâtı meçhûl kalmıştır.

Tekeköy– Bu köyden yalnız bir câmi' ile beş altı ev yanmış ise de buna mukâbil köyün tekmîl bahçe evleri yangına ma'rûz kalmıştır. Düşman köyden yirmi kişiyi şehît etmiştir.

Neşetiye– Dörtte üçü yanmıştır.

Dereköy– Nısfı yanmıştır.

Kızılcapınar– Köy yanmaktan kurtulmuş ise de ahâlîsi ve evleri kâmilten yağmaya ma'rûz kalmıştır.

Gümüşköy– Kâmilten yanmış, hiçbir ev kalmamıştır.

Yeniköy– Dörtte üçü yanmış, ahâlîsinin hayât ve memâtı meçhûl kalmıştır.

Naipli– 200 hâneli bir köy olup düşman mezâliminden bahtiyâr bir sûrette kurtulmuş addedilen köy ahâlîsinden dört kişi şehîd edilmiş, iki ev yakılmıştır.

Germencik– 920 hâneli olan bu nâhiye merkezi ve istasyon hemen kâmilten yanmıştır. Nâhiye Yunan işgâli altında kaldığı müddet zarfında 800 kişisini zâyî' etmiş, bu bîcârelerden 207'si düşman çekilirken Yunanlılar tarafından katledilmiştir. Aydın havâlisinde nefis-ı nâhiye düşmanın en fecî' ve pek hûnhârâne vahşetine ma'rûz kalmış, işkencenin en müthiş tatbîk edilmiştir. Yunanlılar 63 kişiyi bir eve doldurarak hepsini süngüden geçirmiş, bir kuyuya atmıştır. Bunlar meyânında dokuz yerinden süngülenerek öldü zannıyla kuyuya atılan “*Alim*” ismindeki bir genç hey'ete süngü yaralarını göstermiş ve köy ahâlîsi tarafından kuyudan çıkarılan bu gencin başındaki kuyu beresi vak'anın mâddî delîlini hey'ete karşı ibrâz etmiştir.

Diğer Şerif Ali oğlu Ahmet ismindeki şahıs kapatıldıkları odanın bacasına çıkarak kendisini ölümden kurtarmış ve kendisini hey'ete takdîm ve orada cereyân eden vak'ayı nakletmiştir.

Yine bu köyden on yaşlarında bir İslâm kızının karnına süngü sokulmuş ve süngü yarası heyete gösterilmiştir.

Hıdırbeyli– 300 hâneli olan bu köy kâmilten yakılmıştır.

Elengüllü– Yanmamış ise de insanca zâyîât vermiştir.

Reisköy– 65 hâneli olup 55'i düşman tarafından yakılmıştır. Bu köyden “Aleksandra” isminde bir doktor 13.000 lira almış. Köylüler bu doktorun İzmir'de mevkûf olduğunu söylüyorlar.

Karaağaçlı– 120 hâneli olup üçte ikisi yanmış, iki kişi şehîd edilmiştir.

Üzümlü– 300'ü mütecâviz hâneye mâlik olan köyün üçte ikisi yanmış ve harâp olmuştur.

Erbeyli– Kırk beş hâne yanmıştır. Düşman bu köyden 52 Müslümân'ı topuzla başlarına vurmuş, ustura ile kesmek sûretiyle öldürmüştür. Bu zavallılar meyânında yalnız Kabakçı Hüseyin nâmındaki şahıs kurtulmuştur. Bu müthiş vak'ayı hey'et-i merkûm Hüseyin'in ağzından dinlemiştir.

Umurbeyli– Köy yanmış ise de köyün bağ ve bahçe damları kâmilten ihrâk

edilmiştir. Düşman bidâyet-i işgâlden ric'atına kadar köy ahalisinden 27 kişiyi katl ve ihrâk etmiş ve 7 kişiyi esir sıfatıyla habs ve nefy eylemiştir.

Karapınar– Aydın mutasarrıflığınca istihsâl edilen ma'lûmâta nazaran bu köyden 200 hâne, 2 câmi, 40 hân, hamâm ve dükkân, 2 fabrika, iki mektep, 3 emâkin-i mîriye yanmıştır. Evvelce 2338 nüfûsa mâlik olan köyde hâlen 800 kişi kalmıştır. Düşman bidâyet-i işgâlde 28 kişiyi istasyon önünde öldürmüş ve köy tamâmıyla yağma edilmiştir. Düşman çekilirken 33 kadını berâberinde götürmüş ve bîçârelerin âkıbeti hakkında hiçbir ma'lûmât alınamamıştır.

Karapınar merkez nâhiyesi ile nâhiyeye merbût kurâdan elli kişi esîr-i harp olarak götürülmüştür. Düşmanın yaptığı bunca mezâlîme rağmen ahâlî köydeki Rum mektebini taht-ı muhâfazaya almış ve Türk'ün fazîletini bu mâddî delîl hey'ete göstermiştir.

Meşelik– 60 haneli bir köy olup kâmilten ihrâk edilmiş. Köylüden bir miktâr insan öldürülmüştür.

Arzular– 70–80 haneli olan bu köy Yunanlıların ric'atında kâmilten yakılmıştır.

Mehmetler– 50 hânedan ibâret olan bu köy dahi kâmilten yanmıştır.

Karakilise– 120 haneli olup kâmilten ihrâk edilmiştir.

İkizdere– Bu köy dört mahalleden ibâret ve 200 haneli olup kâmilten ihrâk edilmiş ve hiçbir ev kalmamıştır.

Kızılca köy– Kısım-ı âzamı yanmıştır.

Ahur köy– 80 haneli olan bu köyden ancak yirmi ev yangından kurtulabilmiştir.

Hacıaliobası– 120 haneli olup kâmilten yanmıştır.

Sandıklı– 60 haneli olup kâmilten ihrâk edilmiştir.

Kürtler– 80 haneli olan bu köy de kâmilten yanmıştır.

Çıksorut– 70 haneli olup tamâmen yanmıştır.

Ekler

ازمير بيوك يانغینی ، آیدین ، نازللی ، برهانیه ، سوکه منطقه سنده وقوعه کتیریلن یونان

تخریبات و مظالمی حتمده ایکی قطعه راپوردر

Ek 1: Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi tarafından “İzmir Büyük Yangını, Aydın, Nazilli, Burhaniye, Söke Mıntıkasında Vukû’a Getirilen Yunan Tahrîbât ve Mezâlimi Hakkında İki Kıt’a Rapor” başlığıyla hazırlanmış olan rapor.

قىشله

۲۹ - ۱۰ - ۳۳۸

ازمير - برهانيه وبلاطجى - سوکه شمندوفر خطى بويىچە يونانلىر طرفىدىن ارتىكاب ايدىن مظلالم
ونجايدى كورمك اوزده ۱۰-۱۰-۳۸ ده ازميردن حرىك ايدىن اجنى وتورك غنىته جيلرله اجنى
ضايطلردىن مركب هيئە رفاقت ايدىن موقع قوماندانلى قراركاھندن يوز باشى اسماعيل حق افنديك
راپوريدر .

ازمير - برهانيه وبلاطجى - سوکه شمندوفر خطى بويىچە يونانلىر طرفىدىن ارتىكاب ايدىن مظلالمى راى العين كورمك
اوزده ۱۰-۱۰-۳۸ كوفى ساعت ۸ اولده ازميردن حرىك ايدىن اجنى وتورك غنىته جيلرله ايله اجنى ضايطلردىن مركب
هيئت ۱۷-۱۰-۳۸ كوفى ۳۰ ساعت سوكراده ازميره عودت ايتىشدر . هيئت بروجە آنى ذواتدن عارت ايدى :
ئۇنىست رەئان طورپيدوسىدن فرانسىز ملازمى موسيو وەتيارد

فرانسىز بىخبرە يوز بوشىسى موسيو بوناراندى
دەبا غنىتەسى نامە موسيو زورۇ دو
اسو بىخبرەدە منتشر لوزان غنىتەسى بخبارى موسيو آلبر سەبلا (موسى الە عىنى زمانە باراھيسو آمرىقان مکتىپىك
فرانسىز بىخبرەدە)

زورنال دىتاليا وەساھەر غنىتەلى نامە موسيو فيليوجى
نوبورق ھالە نامە ۲۱۹ نومرولى آمرىقا طورپيدوسىدن ملازم موسيو بەرى
آمرىقا معاونت جەمىتى نامە موسيو بورج
ازميردە منتشر ئۇقۇدۇ فرانسى ولولوان غنىتەلى نامە موسيو آلفرد دەرموند ، مادام شنايدر ومادەمازل شنايدر
صدای حق غنىتەسى نامە طورغود بك
آطنەدە منتشر حیات غنىتەسى نامە مذکور غنىتە سيار بخبارى ممدوح وفق بك
برنجى سياحتدن سوكرآ آفرەدن ازميره كەرك دشمن مظلالمى كورمكى آرزو ايدىن روس سفارتى استخبارات
ومطبوعات هيئتى ارکاندن و براودا و ازميردە غنىتەلى بخبارى موسيو زورۇ آستاخوف ايله ۲۴-۱۰-۳۳۸ تارىخىندە
آيدىنە كيدىلنى و ۲۵-۱۰-۳۳۸ دە ازميره عودت ايدىلشدر .

دشمن برهانيه بە قدر خط كەزركاھندەنى تكميل كويلرى - برايكىسى مستنا اولق اوزده - ياقش ، كويلرى كاملا
ياغا وتلان ايتش ، اھالىسندن برقسىنى انكيزيسون مظلالمى تھيلا انواع اشكنجهلرله اولدیرمىش ، قاديىنلرىك ھرضە
تجاوز ايتش ، نہایت قاجاركن قاديىنلرك برقسىندە برابرندە كوتورمشدر . اكثر منطقهدە ياقيلان كويلردن باشقە مەلكەتك
تروتى تشكىل ايدىن زىتونلك وانجىر باغچەلرىدە احراق ايدىلشدر .
انسانلەك يوز قارەسى اولان يونانلىر وان ونمىتيلە برورده اولدوغى حكومت متبوعەسە اخانت ايتك كى كوپكەدن
آشاغى برمت اولدوغنى كوسترن روملرەردلو مظلالمى منتظم بربروغرام داخلىدە ترتيب واجرا ايتش ويانغىنى ضايطلرىك
امرلرله اولجە ترتيب ايدەرك مەين ساعتدە وجودە كىترمشدر .

تورك ومسلمانلرك زىكىلردىن يازە چكەك ايجون وسيلەر احداث ايدەرك زواللىرى حبس ايتك وبالا خرە تھيدلە
بلەلرلى آلدەقنى سوكرآ آرزو ايتەكلىرى تھيلە واپسە كەلرلى نقى ويا اھما ايلەك ، اشكنجهلرله انسان ضرب ايتك ؛
سونكو ، توقك ، طوبوزلە برچوق منصوملك قاتى ايجەك ، دىرى دىرى انسان قوبوبە آتقى ، ياقى بوخونخوارلرك

تعقیب ابتدائی ایما و نحوای مقتضاسندن بولونمشدر. حتی دشمن تحت اشغالده بولونان قصبه و قرانله اشرف و منوراتی طولایارق قیرله کونورمش، زواللهلره قازمه کور. ویره رک منارلرنی کندیلرینه قازدیره قدن سوکرا سونکو ویا قورشونله اولدیروب دهن ایتک کی وحشتلر کوسترمشد. عینی حاقبت فجیهیه معروض قالان نازللینک آتجه قریه سندن برتورک ماکیست آلدی اوج درت سونکو یاراسیله اولو ظن ایدیلرک دری دیری مناره کومولش و منارلر اوزرنده کی خفیف، طوبراق طبقه سندن برمنفذ بولارق طیشاری چیقوب مندرسی کچمک صورتیه یی بازاره التجا و حکومتجه یی بازارخته خانه سنده تحت تداییه آلتیبارق احاده عاقبت ایتش و بو آدم بوسورتله حیاتی قورتارمنه موفق اولمقد. ظلمک انواعنه شاهد اولان کولونک معروض قالدقلى فجایع و مظالمی برلسان سوزشه آکلایمیرلرکن دیکلرین هر هانکی برخصک ادر برمه سی ایچون قرون اولا اهاالیسندن اولسی و بوعصرده اشبو مظالمی یایچی ایچونده اوانسانک دور وحشته منسوب بولونسی لازمدر.

مظالمک شاهد وسای اولان هیئت بوحاللرک یی خوشخوارانه و قصده اولارق یایلدیغنده کاملاً متفق قالمش و ارتکاب ایدیلش اولان فجایعه قارشى هبسی نفرتلرنی اظهار ایتشدر.

یالکز هیئت میانده هیچ برانکیزک بولونماسی شایان دلددر. تصادفی اولارق آمریقا قونسلوسخانه سنده کوردیکم برانکیز سیاحتی اشتراک ایدجکی بنده کزه ایکی کون اول بیلدیرمش ایکن سوزنی طوتماش و وعدندن نکول ایتشدر. هیئت مختلف طبیعتده، مختلف ملیته منسوب ذواتدن عبارت اولدقلى ایچون مظالمی کوروشلری و قناعتلری ده تخالف ایتشدر. آمریقالیلر یانفینک دشمن چکیلرکن و یا بدایت اشغالده سی واقع اولدوغی کی تحقیقاتی تعمیق آرزوسنی اظهار ایتش، فرانسلر نهمان اولورسه اولسون مظالم و فجایعک عینی درجه نفرتی موجب اولدوغی نظر دفته آلاق یالکز کورمه کلا اکتفا ایلر، ایتالیان غزته جیسی عینی نفرتی اظهار ایتشکه برابر حکومتلرینک تعقیب ایتدیکی سیاست ایل فرانسلر و یونان ایدارلری آراسته کی فرق است. راج کی مختلف اجنای ایدارلرینک بر اقدینی تأثیراتی آکلایمینه جالیتمشد. — روس غزته جیسی ایسته اساساً معلوم اولان یونان وحشتی کورمه بیلر لزوم حس ایتیه رک تکرار حکومتمزک آغوش شفقتنه دوشن زواللیرک احوالی تدقیقه حصر مساعی ایلر مشدر.

دور وحشتی احیا مقصدیه ارتکاب ایدیلر مظالمدن صوگ درجه متأثر اولان فرانسلر یوزباشی تورک حقنی و تورک انسانفنی آلدن کادیکی قدر و امکان نسبتنده مدافعه ایدجکی و شاهد اولدوغی مظالمی هر برده بوتون آچیقلاسه آکلانا جفی هیئت حضورنده وعد و تأمین ایلر مشدر. بونکله برابر هیئت تشکیل ایدن تکمیل ذوات یونان وحشتنده متفق قالمش و حقیقی مدافعه ایدجکلرنی بیان ایتشدر.

هر کوی کورملری تکلیف ایدیلر هیئت هر برده عینی مظالمک عینی صورتله واقع اولدوغنه قناعت کتیره دله « آرتق کورمه لزوم یوقدر، چونکه تریه کتسه ک عینی منظره قارشینده قالا جف، کی برقناعت اظهار ایتشدر. دشمن مظالمه معروض قالان کولردن کورولن و تحقیق ایدیلرلر زیرده عرض ایدیلشدر :

جمعه اوواسی — استاسیون جوارنده کی تشکیل اولر یانمشدر.

دوملی کوی — کویک سکنه سی قسماً روم اولوب کویه برلی روملر طرفندن آتش و بریش، کوی قسماً یانمشدر. کویه عائد جاملقده احراق ایدیلشدر.

قایاس — برخریتیان کوی اولوب کاملاً یانمشدر.

قوناق بوغازی — بوکوی دوملی کوی استاسیونی ایلر قایاس استاسیونی آراسته اون بش خانلی برمسلمان کوی اولوب دوملی کوی روملری طرفندن بوتون اشیای ایلر احراق، اهاالیسندن بری چوجق و متباقیسی قادین وارکک اولق اوزره اون اوج کیشی شهید ایدیلشدر.

تیرایدا — براستاسیون اولوب یانینده کی طاهر بک جفتلکی ایلر احراق ایدیلشدر.

طوبرابی — (۲۰۰) خانلی برکوی اولوب (۸۷) سی یانمشدر. کوی یاغما و تخریبه اوغرامش، هر شه تجاوز ایدیلشدر. یونانلیر رجعتلرنده کویدن یکریمی بش ارکک و قادینی شهید ایتش، بدایت اشغالدن صوگ کونه قدر شهدا مقداری الینی تجاوز ایلر مشدر.

— ۵ —

طوربالی به مربوط جای باشی ، احمدلی ، قوشچی برون کویلی تماماً یانمش ، چای باشندن سکز ، احمدلیدن آلتی ، قوشچی برون درت کشی قتل ایدیلشدر . بوناحیه به مربوط یکی کویلی یازی یاقیلمش و یانغینی آیدیندن چکیلن دشمن ایقاع ایتمشدر .

بونطقه ده دشمن هانغاره (۲۳) کشی طوبالایارق هانغاره بر ابر احراق ایتمشدر .
ینه طوربالی به مربوط قزیلجه کوی و طولوم کویلی اشفال انناسنده تورکلره خدمت ایدیورسبکزر بهانه سیله دشمن طرفندن یاقیلمشدر .

جلاد استاسیونی — یاندینی کی استاسیون یاقینده کی شمندوفر مأمورینه مخصوص اون بش خانه ده کاملاً یانمش ، جلادده اثر قالمشدر .

بهله وا — بوکوی قوزبیکار استاسیونیه اون بش دقیقه مسافه ده در . کوی هرته قدر یانغیندن مصون قاشن ایه ده سنه لر دتیری کندیلرینه قومشولق ایدن چیریلجه کوی روملری کویدن . بری چوچی ، بری ارکک و متباقیسی قادی اولق اوزره (۳۲) کشنی سونکودن کچیرمشدر .

سلجوق — بوکویک اوچده ایکلیسی یانمشدر . دشمن کویدن ۲۷ مسلمان قسماً غاز یغی دوکدرک یاقق ، قسماً سونکو وقورشونله اولدیرمک صورتیه شهید ایتمش و شهیدلر بر اؤک ایچینه قونارق اوزرلرینه خفیف طور اراق طبقه سی اورتولشدر . هیئت شوفجیج منظره نك حاملی اولان اوه قدر کیتمش ، منظره نك تأثرله شاهدی اولان هیئت تعفندن اوپله قیوسی اوکنده فضله طورامامشدر .

سلطانیه — ۵۰ : ۶۰ خانه لی براسلام کوی اولوب تورکلره خدمت استنادیه بدایت اشغاله یونانیلر طرفندن یاقیلمش ، بوکون اوراده هیچ برانسان و هیچ بر او قالمشدر .

عزیزیه — دشمن چکیلرکن کویک نصفندن فضله سی یاقشدر .
خاوججیلی — سکسان خانه لی براسلام کوی اولوب دشمن اشغالک بدایتده یاقش ؛ اولا اوچ ، چکیلرکن ایکی کشی شهید ایتمشدر . حتی زوالیلردن بر اختیار ی قلاغوز دییه عزیزیه قدر کتیره رک باغچه ایچنده اورمشدر . کویک زیتونلکی و بر مقدار ایچیر آغاجیه یاقیلمشدر .

زیتون آلان ، کوچجیلی کویلی ده بدایت اشغالنده دشمن طرفندن یاقیلمش ، باریناجق هیچ بر او قالمشدر .
بلاطجق — ایکی عله لی و درت یوزی متجاوز خانه لی برکوی اولوب نصفی یانمش ، کویده انواع مظالم ارتمکاب ، عرضه تجاوز ایدیش ، دشمن چکیلرکن کوی اهاالیسنیدن (۱۵۰) یه قریب مسلمان شهید ایتکله صوک وظیفه دناثنی ده ایفا ایتمشدر . بورادن یوزه قریب برابرنده کورتور دیک قادیندن آنجق بر قسقی عودت ایده بیلش ، متباقیسنک حیات و مماتی محبول قالمشدر .

تکه کوی — بوکویدن یالکز برجامع ایله بش آلتی اوه یانمش ایه ده بوکا مقابل کویک تدکیل باغچه اولری یانغینه معروض قالمشدر . دشمن کویدن یکریمی کشی شهید ایتمشدر .

نشئیه — درنده اوچی یانمشدر .

دره کوی — نصفی یانمشدر .

قزیلجه بیکار — کوی یانقندن قورتولش ایه ده اهاالیسی اولری کاملاً یانغیمه معروض قالمشدر .

کوموش کوی — کاملاً یانمش ، هیچ بر او قالمشدر .

یکی کوی — درنده اوچی یانمش ، اهاالیسنک حیات و مماتی محبول قالمشدر .

نابلی — ۲۰۰ خانه لی برکوی اولوب دشمن مظالمیندن بخیار بر صورتده قورتیلش عد ایدیلن کوی اهاالیسنیدن درت کشی شهید ایدیش ، ایکی او یاقیلمشدر .

کرمنجک — ۹۲۰ خانه لی اولان بوناحیه مرکزی و استاسیون همان کاملاً یانمشدر . ناحیه یونان اشغالی آلتنده قالدینی مدت طرفنده (۸۰۰) کفیس ضایع ایتش ، بویچره لردن (۲۰۷) سی دشمن چکیلرکن یونانیلر طرفندن قتل ایدیلشدر . آیدین حوالیسنده نفس ناحیه دشمنک الک فجیج و یک خونخوارانه وحشته

معروض قالمش، اشكنجه نك اڭ مدهشى تطبيق ايديلشدر . يونانيلير ۶۳ كشي يى برأوه طولديرارق
 هېنى سونگودن كچيرمش، برقوبو به آتمشدر . بونلر مياننده طغوز يرنده سونگولره رلا اولدى ظنيله
 قوبو به آتيلان « عالم » اسمنده كى بركنچ هيته سونگولر يارارنى كوسترمش وكوى اهاليى طرفندن
 قوبودن چيقاريلان بوكنجك باشنده كى قوبو برهسى وقه نك مادي ديلنى هيته قارشى ابراز ايتشدر .
 ديكر شريف على اوغلى احمد اسمنده كى شخص قاتيله قلمش او طه نك باجاسنه چيقه رقى كنديسى اولومدن
 قورتارمش وكنديسى هيته تقديم واوراده جريان ايدن وقه يى قتل ايتشدر .
 ينه بوكويدن اون باشلارنده براسلام قيزينك قارننه سونگوسوقيلمش وسونگوياراسى هيته كوستريلشدر.
 خضر بكلى — ۳۰۰ خانةلى اولان بوكوى كاملا ياقيلمشدر.
 نهان كوللى — يانماش ايسه ده انساجه ضايعات ورمشدر .
 رئيس كوى — (۶۵) خانةلى اولوب (۵۵) ى دشمن طرفندن ياقيلمشدر. بوكويدن « آلكساندرا » اسمنده
 بردوقور ۱۳۰۰۰ ايرا آلمش .. كويليلر بودوقور ازميرده موقوف اولدوغنى سويليورلر .
 قره آقچلى — ۱۲۰ خانةلى اولوب اوچده ايكيى يانمش . ايكي كشي شهيد ايديلشدر .
 اوزوملى — ۳۰۰ ى متجاوز خانةيه مالك اولان كويك اوچده ايكيى يانمش وخراب اولمشدر .
 اربكلى — فرق بيش خاھ يانمشدر . دشمن بوكويدن (۵۲) مسلحانى طوبوزله باشلرينه وورمق ، اوسطوره ايله
 كسمك صورتيله اولديرمش ، بو زواليلر مياننده يالگىز قباقيجى حسين نامنده كى شخص قورتولمشدر .
 بومدهش وقه يى هيته مرقوم حسينك آغزندن ديكلمشدر .
 عمر بكلى — كوى يانمش ايسه ده كويك باغ وباججه طامبرى كاملا احراق ايديلشدر . دشمن بدايت اشغالدن
 رجعتنه قدر كوى اهاليستدن (۲۷) كشي يى قتل واحراق ايتش و (۲) كشي يى اسير صقيله حبس
 ونقى ايله مشدر .
 قره بيكار — آيدىن متصرفلتنجه استحصال ايديلن معلوماته نظرأ بوكويدن ۲۰۰ خانة ، ۲ جامع ، ۴۰ خان ،
 حمام و دكان ، ۲ قاپرىقه . ۲ مكتب ، ۳ اماكن ميريه يانمشدر . اولجه ۲۳۳۸ نفوسه مالك اولان كويده
 حالا ۸۰۰ كشي قالمشدر . دشمن بدايت اشغالده (۲۸) كشي يى استاسيون اوكنده اولديرمش وكوى
 تماميله ياغما ايديلشدر . دشمن چكيليركن ۳۳ قاديى برابرنده كوتورمش و بيجارلرلر عاقبتى حقنده هيچ
 برمعلومات آلتنامامشدر .
 قره بيكار مركز ناحيه يى ايله ناحيه يى مربوط قرادن اللى كشي اسير حرب اولارق كوتورولمشدر .
 دشمنك يادىنى بونجه مظلله رغماً اهالى كويده كى روم مكنتنى تحت محافظه يه آلمش وتوركك فضيلتى عومادى
 دليل ايله هيته كوسترمشدر .
 ميشه نك — ۶۰ خانةلى بوكوى اولوب كاملا احراق ايديلش . كويلودن برمقدار انسان اولديريلشدر .
 آرزولر — ۷۰ : ۸۰ خانةلى اولان بوكوى يونانيليرك رجعتنده كاملا ياقيلمشدر .
 محمدلر — ۵۰ خانةدن عبارت اولان بوكوى دنخ كاملا يانمشدر .
 قره كبسا — ۱۲۰ خانةلى اولوب كاملا احراق ايديلشدر .
 ايگىز دره — بوكوى درت محله دن عبارت و ۲۰۰ خانةلى اولوب كاملا احراق ايديلش وهيج برأو قالمامشدر .
 قزىلجه كوى — قسم اعظمى يانمشدر .
 آخور كوى — ۸۰ خانةلى اولان بوكويدن آنجق يكرى او يانغيندن قورتيلايلاشمشدر .
 حاجى على اوباسى — ۱۲۰ خانةلى اولوب كاملا يانمشدر .
 صندقلى — ۶۰ خانةلى اولوب كاملا احراق ايديلشدر .
 كورتلر — ۸۰ خانةلى اولان بوكوى ده كاملا يانمشدر .
 چيقي صورت — ۷۰ خانةلى اولوب تماماً يانمشدر .

